

Výberový slovník vhodných a nevhodných pojmov pre označovanie zdravotného postihnutia

Zostavila: PhDr. Anna Šmehilová, PhD.

Skupina
Európskych
konzervatívov
a reformistov

JANA ŽITŇANSKÁ
Poslankyňa Európskeho parlamentu

Vhodný pojem

Nevhodný pojem

Vhodný pojem v angličtine

ZDRAVOTNÉ POSTIHNUTIE

Zdravotné postihnutie	Zdravotné znevýhodnenie, Handicap	Disability
Osoba so zdravotným postihnutím	Zdravotne postihnutý, Postihnutý, Defektný, Hendikepovaný, Človek so špecifickými potrebami, Invalid	Person with a disability / Person with disabilities
Zdravotné znevýhodnenie		Handicap / Special needs
Primerané úpravy	Rozumné ubytovanie	Reasonable accommodation
Osobná asistencia	Opatrovanie	Personal assistance
Prístupnosť	Dostupnosť, Prístup	Accessibility
Dostupnosť	Prístupnosť	Availability
Univerzálne navrhovanie	Univerzálny dizajn	Universal design
Funkčná porucha	Defekt	Impairment
Obmedzenia pri bežných denných činnostiach	Zdravotná neschopnosť	Limitations / Restrictions in activities of daily living
Mať postihnutie	Trpieť postihnutím	
Poberateľ invalidného dôchodku	Invalid, Invalidný dôchodca	

MENTÁLNE POSTIHNUTIE

Mentálne postihnutie	Mentálna retardácia, Mentálny postih, Mentálne znevýhodnenie	Intellectual disability
Osoba s mentálnym postihnutím	Mentálne znevýhodnený, Debil, Imbecil, Idiot, Mentálne zaostalý, Duševne zaostalý	Person with an intellectual disability
Osoba s Downovým syndrómom	Mongoloid, Morbus Down	Person with Down syndrome
Spôsobilosť na právne úkony	Svojprávnosť	Legal capacity

Vhodný pojem**Nevhodný pojem****Vhodný pojem v angličtine****TELESNÉ POSTIHNUTIE**

Telesné postihnutie

Zdravotné postihnutie

Physical disability

Osoba na vozíku
(mechanickom / elektrickom)

Vozíčkar, Kripel'

(Mechanical / Electrical -
powered) Wheelchair user**ZRAKOVÉ POSTIHNUTIE**

Zrakové postihnutie

Visual impairment /
Visually impaired

Nevidiaci

Nevidomý, Slepý

Blind

Slabozraký

Slabo vidiaci

Partially sighted

Slabozrakosť

Slepota

Low vision

Biela / Slepecká palica

Biela palička

White cane

SLUCHOVÉ POSTIHNUTIE

Sluchové postihnutie

Hearing impairment

Nepočujúci

Hluchý, Hluchonemý

Deaf

Nedoslýchavý

Ťažko počujúci

Hard of hearing

Ohluchnutá osoba

Hluchý

Deafened person

Posunkový jazyk

Posunková reč, Znaková reč

Sign language

CHRONICKÉ OCHORENIA

Chronické ochorenie

Zdravotné postihnutie,
Choroba

Chronic illness / diseases

Zriedkavé choroby

Vzácne choroby,
Zriedkavé ochorenia

Rare diseases

Orphan lieky

Lieky siroty, Lieky
na zriedkavé choroby

Orphan Drugs

DUŠEVNÉ PORUCHY A PORUCHY SPRÁVANIA

Duševné poruchy

Duševné ochorenia

Mental disorders

Psychiatrické choroby

Psychiatrické ochorenia

Psychiatric disorders

Psychické postihnutie

Mental disability /
Mental disorders

Osoba s autizmom

Autista

Person with autism /
Person on the autism
spectrum

Vedieť sa správne vyjadriť by malo byť v záujme nás všetkých, ale najmä tých, ktorí pôsobia vo verejnom živote alebo v oblasti médií. Používanie nesprávnych pojmov môže byť totiž obzvlášť citlivé, pokiaľ sa viaže na označovanie zraniteľných skupín obyvateľstva, medzi ktoré bezpochyby patria ľudia so zdravotným postihnutím. Veľmi často sme svedkami zamieňania a používania nesprávnych pojmov v tejto oblasti v slovenských médiách, či už zo strany novinárov alebo politikov či iných respondentov, ako aj pri tlmočení či v prekladoch medzinárodných dokumentov. Táto skutočnosť ma viedla k osloveniu odborníkov a zástupcov ľudí so zdravotným postihnutím, aby sme vytvorili tento malý výberový slovník všeobecne vhodných a nevhodných pojmov, súvisiacich s oblasťou zdravotného postihnutia. Tento slovník nemá ambíciu slúžiť ako odborná, ale skôr ako orientačná a osvetová pomôcka najmä pre slovenské médiá, tlmočníkov a prekladateľov, ale aj pre laickú verejnosť, aby pri písaní či hovorení o ľuďoch so zdravotným postihnutím a o ich postihnutiach používali tie správne pojmy a označenia.

Jana Žitňanská, poslankyňa Európskeho parlamentu

Nebojme sa používať pojem “zdravotné postihnutie”. V súčasnosti sa totiž čoraz častejšie stretávame s používaním pojmu „zdravotné znevýhodnenie“, lebo sa domnievame, že tým citlivejšie označíme tých, ktorí majú nejaké zdravotné postihnutie. To je však omyl. “Znevýhodnenie” či „handicap“ označujú obmedzenia, ktoré môže mať ktokoľvek z nás pri realizácii alebo vykonávaní aktivít, či pri zapojení sa do rôznych životných situácií, bez ohľadu na to, či máme alebo nemáme zdravotné postihnutie. Samozrejme, zo zdravotného postihnutia následne vyplýva zdravotné znevýhodnenie, ale primárnym pojmom na pomenovanie týchto ľudí zostáva predsa len “zdravotné postihnutie”. Lebo “zdravotne znevýhodnený” môže byť každý, kto trpí nádchou či kašlom, kvôli čomu sa mu zle dýcha, ale ten kvôli tomu nie je predsa zdravotne postihnutý. Taktiež používajme slovné spojenie “osoba so zdravotným postihnutím” a nie “zdravotne postihnutá osoba”, ak je to možné. Tým zdôrazníme na prvom mieste osobu, človeka či občana, a až následne jeho zdravotné postihnutie. Poďme si teda spoločne osvojiť vhodné pojmy a snažiť sa obmedziť používanie nevhodných pojmov súvisiacich so zdravotným postihnutím.

Anna Šmehilová, odborníčka v sociálnej oblasti

Ďakujeme za odbornú spoluprácu:

Mária Duračinská, Organizácia muskulárnych dystrofiíkov v SR
Tatiana Foltánová, Univerzita Komenského v Bratislave, Farmaceutická fakulta
Haydn Hammersley, Autism-Europe
Michal Hefty, MYSLÍM - centrum kultúry Nepočujúcich
Timea Hoková, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska
Elena Kopcová, TENENET
Mária Machajdíkova, SOCIA
Branislav Mamojka, Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR
Iveta Mišová, Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR
Mária Orgonášová, Asociácia organizácií zdravotne postihnutých občanov SR
Annika Pabsch, asistentka europoslankyne Helgy Stevens
Martina Petiová, SOCIA
Beáta Ramljaková, Slovenská aliancia zriedkavých chorôb
Kvetoslava Repková, Inštitút pre výskum práce a rodiny
Darina Sedláková, Kancelária WHO SR
Anna Šmehilová st., EFFETA - Stredisko sv. Františka Saleského
Ivan Štubňa, SPOSA (Spoločnosť na pomoc osobám s autizmom)
Mária Šustrová, Imunológ - alergológ a odborník
v oblasti ľudí s mentálnym postihnutím

JANA ŽITŇANSKÁ
Poslankyňa Európskeho parlamentu